

ENERJİDE DIŞA BAĞIMLILIK VE ÖZELLEŞTİRME POLİTİKALARI SÜRDÜRÜLDÜKÇE YENİ ZAMLAR GELECEK

MMO Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar, elektrik ve doğal gaz zamları üzerine 5 Ekim 2011 tarihinde bir basın açıklaması yaptı.

Elektrik ve doğal gaz fiyatlarına yapılan zamlar, yeni zamların habercisidir. Elektrik üretiminde ithal petrol türrevleri, doğal gaz ve taş kömürün payı yaridan fazladır. Uluslararası şirketlerin denetiminde olan enerji girdileri piyasalarında fiyatların artma eğiliminin sürmesi söz konusudur. Döviz kurundaki artışlar ve ithal enerji girdileri fiyatlarının artması zamlara gerekçe olarak gösterilmektedir. Bu resmin görünen yüzüdür. Resmin görünmeyen yüzünde ise enerji sektörü faaliyetlerinin tamamının piyasalaştırılması, özel enerji şirketlerinin çıkarlarının korunması, geliştirilmesi ve pekiştirilmesi bulunmaktadır.

Doğal Gaz İthalatına Dair Sorular

Son doğal gaz zammının bir gün öncesine denk gelen BOTAŞ'ın Rusya Batı Hattı'ndaki 6 milyar metreküplük alım sözleşmesinin yenilenmemesi, ithalatı ucuzlatacak sihirli bir girişim olarak gösterilmeye çalışılmaktadır. Bakanlıkça, bu boru hattının atıl kalmayacağı, özel şirketlerin çok kısa süre içinde ilgili Rus şirketiyle yapacakları yeni gaz alım sözleşmeleriyle başlatacakları ithalata tahsis edileceği ifade edilmektedir. Bu noktada yanıt bekleyen bir dizi soru vardır.

- “Doğal gaz alım sözleşmelerinin yapılması çok kısa sürede nasıl mümkün olacaktır?”
- “BOTAŞ'ın süresi yıl sonunda biten sözleşmesinin ye-

nilenmeyeceğini tahmin eden bazı özel şirketler, Rus şirketiyle sözleşme görüşmelerine önceden başlamış olabilirler mi?”

- “Rus şirketin 3 Ekim 2011 tarihli açıklamasında yer alan, ‘Batı Hattı aracılığıyla tedarik edilen doğal gazın, Türkiye’deki ticari ve endüstriyel tüketiciler tarafından talep edildiğini gözlemliyoruz. Söz konusu gaz hacmini, Türkiye piyasasındaki nihai tüketicilere ulaştırılmak üzere, mevcut ve yeni alıcılara özel sektör de dahil olmak üzere, tedarik etmeye hazırız’ ifadesi yeterince açık değil midir?”
- “Özel şirketlerin Rusya’dan BOTAŞ’tan daha ucuza gaz alacağı iddia edilmektedir. Rus şirketinin BOTAŞ’a yapmadığı indirimi, yakında kimler olacağını öğreneceğimiz özel şirketlere yapması söz konusu olabilir mi?”
- “Bu boru hattıyla, BOTAŞ eliyle değil, özel şirketler aracılığıyla Rusya’dan ithalat yapılırca, genel olarak ithal doğal gaz, özel olarak Rusya’dan yapılan doğal gaz ithalat bağımlılığı nasıl azalacaktır?”

Diğer yandan BOTAŞ'ın doğal gaz satışları, sözleşme devirleri ve özel şirketlerin hızla artan LNG ithalatı nedeniyle azalma eğilimindedir. Yenilenmeyen sözleşmeyle 2010'da 31 bin 462 milyar metreküp olan satışlar, 25 milyar metreküpün de altına düşecektir. Önümüzdeki yıllarda BOTAŞ'ın Cezayir ile mevcut yıllık 4 milyar metreküplük alım sözleşmesi de sona erince, muhtemelen özel sektörün payının daha çok artması doğrultusunda Cezayir ile sözleşme yenilenmeyecek ve LNG ithalatında da öncelik ve ağırlık özel sektöre verilecek ve BOTAŞ Marmara Ereğlisi LNG Depolama ve Çevrim Tesisleri özel sektörün kullanımına mı tahsis edilecektir?

Elektrik Fiyatlarında Kamusal Kuruluşlara Destek Kalktı

Doğal gaz sektöründeki kamu varlığı ve etkinliği küçültülürken, elektrik sektöründeki özelleştirmeler de tüm

hızıyla sürdürülmektedir. Kamu elektrik dağıtım şirketlerinin bir bölümü özel sektöre devredilmiştir. Kalan şirketlerin devri ise talip olan şirketlerin devir bedellerini ödememeleri sonucu şimdilik beklemededir. Son elektrik zammı, siyasi iktidarın bu duruma karşı özelleştirmeyi daha cazip hale getirecek adımlar attığını göstermektedir.

Son elektrik zamlarıyla kamusal-toplumsal fayda esaslı okullar, yurtlar, sağlık kuruluşları, spor tesisleri, müzeler, vakıflar, dernekler, hayır kurumları gibi kuruluşlara destek kaldırılmıştır. Bu kapsama giren tarifeye yapılan yüzde 18.92 oranındaki zam ile konutlara yapılan yüzde 9.58'lik zammın iki katı zam yapılmıştır.

Su Fiyatları Da Artacak

Yine son zamlarla kalkınmada öncelikli iller kapsamındaki illerdeki konutlara uygulanan destek de yüzde 18,21 zamlı kaldırılmıştır. Diğer yandan içme ve kullanma suyu tesisleri de yüzde 18,71 zamlı fiyat üzerinden elektrik kullanabilecek, böylece belediyelerin ve vatandaşların içme ve kullanma suyu bedelleri de artacaktır.

Ayrıca geçmişte konutlarla eşit veya konutların altında tutulmuş olan sokak aydınlatma zam oranları, son zamlar daha yüksek tutulmuş, konutlara yüzde 9,58 zam yapılırken, sokak aydınlatmalarına yüzde 13,84 zam yapılmıştır.

Asgari Ücretin Dörtte Biri Elektrik ve Doğal Gaz

Yapılan son zamlar konut kullanıcılarının elektrik faturalarına dört yılda toplam olarak yapılan zam yüzde 88.80 oranına ulaşmıştır.

Çağdaş yaşamın asgari gerekleri üzerinden hesaplanan aylık elektrik tüketimi olan 230 kWh için bir ailenin ödeyeceği aylık elektrik faturası 68.77 TL'ye, yıllık fatura 825,24 TL'ye ulaşmıştır. Tüketici Hakları Derneği'nin 1 Ekim 2011 tarihli açıklamasına göre son doğal gaz zammı bireysel ısınma sistemiyle ısınan bir konutun yıllık 1500 metreküp doğal gaz tüketimi için harcayacağı aylık bedel 101,78 TL, yıllık tutar 1.221,45 TL düzeyindedir. Kuşkusuz bu rakamlar, yapılacağı yalanlanamayan yeni zamlarla daha da artacaktır.

Aylık net ücreti 659 TL olan bir asgari ücretlinin, aylık net

ücretinin yüzde 15,44'ünü doğal gaz, yüzde 10,44'ünü elektriğe olmak üzere, aylık gelirin dörtte birinden fazlasını enerji ihtiyacı için ödemesi gerekecektir.

Bütün bu uygulamaların amacı elektrik dağıtımını, üretimini, toptan satışını kâr alanı olarak gören özel şirketlerin kazançlarının artırılmasıdır.

Ülkemiz ve halkımız açısından bu sorunların aşılması için önerilerimiz şunlardır:

1. Enerjiden yararlanmak çağdaş bir insan hakkıdır. Bu nedenle, enerjinin tüm tüketicilere yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir bir şekilde sunulması temel bir enerji politikası olmalıdır.
2. Enerji üretiminde ağırlık yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına verilmelidir. Enerji planlamaları, ulusal ve kamusal çıkarların korunmasına ve toplumsal yararın artırılmasına, yurttaşların ucuz, sürekli ve güvenilir enerjiye kolaylıkla erişebilmesini hedeflemelidir.
3. Yoksul ailelere mutlaka enerji yardımı yapılmalı, asgari ihtiyaçlarının karşılanabilmesini sağlayacak düzeyde elektrik ve doğal gaz desteği kamu eliyle sağlanmalıdır. Şehirlerde kirli kömür dağıtımından vazgeçilerek halkın sağlığıyla oynanmamalıdır. Kötü kaliteli kömürün şehir çöpleriyle birlikte temiz teknolojiyle çalışan elektrik üretim tesislerinde kullanılması ve atık ısısının şehirlerin yoksul bölgelerinde ısıtma için aylık 30-40 TL bedelle dağıtılması sağlanmalıdır.
4. TOKİ'nin özellikle gecekondu bölgelerinde inşa ettiği konutlarda bireysel ısıtma sistemlerinden vazgeçilerek elektrik ve ısının birlikte üretilmesi bölge ısıtma sistemleri kullanılmalıdır.
5. Orta ve düşük gelirli halkın oturduğu binaların ısı yalıtımının güçlendirilmesiyle yakıt tüketiminin düşürülerek istihdama katkı sağlanması için en az 500 milyon dolardan başlayan büyüklükteki fonlar devlet tarafından ayrılmalıdır.
6. Elektrik enerjisi faaliyetlerinin kamu hizmeti olduğu gerçeği kabul edilmeli ve yasalarda yer alacak hususlar buna göre düzenlenmelidir. Türkiye'nin enerji envanteri güncellenmelidir. Kamusal planlamayı, kamusal üretimi ve yerli kaynak kullanımına ağırlık vermeyi reddeden özelleştirme politikaları son bulmalı,

- kamunun eli kolu bağlanmamalı, kamu eliyle yatırımlar yapılmalıdır.
7. TEİAŞ tarafından hazırlanan 2010-2019 dönemini kapsayan “Türkiye Elektrik Enerjisi 10 Yıllık Üretim Kapasite Projeksiyon (2010-2019) Çalışması” yenilenebilir enerji kaynaklarının tam olarak değerlendirilmesini hedeflememekte, yenilenebilir enerjiye dayalı üretim yatırımlarının düşük kapasitede tesisini öngörmektedir. Oysa yerli ve yenilenebilir enerjiye dayalı elektrik ve yakıt üretim hedefleri, ülke potansiyelinin tamamının değerlendirilmesini hedeflemeli ve kısa-orta-uzun vadeli olarak belirlenmelidir.
  8. Elektrik sektöründeki faaliyetlerde planlama gerekliliği kabul edilmelidir. Bu planlama, birincil enerji kaynağı kullanımında dışa bağımlılık, sürdürülebilirlik ve maliyet, kısaca arz güvenilirliği unsurlarını içermelidir. Gerek özel sektör gerekse kamu sektörü yatırımları

- için bu planlamaya uymak zorunluluğu getirilmelidir.
9. Enerji sektöründe süregelen ve sorunlara çözüm getirmede ortaya çıkan kamu kurumlarını küçültme, işlevsizleştirme, serbestleştirme, özelleştirme amaçlı politika ve uygulamalar son bulmalı; mevcut kamu kuruluşları etkinleştirilmeli ve güçlendirilmelidir.
  10. Bu kapsamda; doğal gaz ve petrol arama, üretim, iletim, rafinaj, dağıtım ve satış faaliyetlerinin entegre bir yapı içinde sürdürülmesi için BOTAŞ ve TPAO, Türkiye Petrol ve Doğal Gaz Kurumu bünyesinde; elektrik üretim, iletim, dağıtım faaliyetlerinin bütünlük içinde olması için de EÜAŞ, TEİAŞ, TEDAŞ, TETAŞ, eskiden olduğu gibi Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) bünyesinde birleştirilmelidir.

Ali Ekber ÇAKAR

**TMMOB Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı**

TMMOB MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI BİR ARADA KARDEŞÇE YAŞAMI ZEDELEYEN TERÖRÜ KINAMAKTADIR

TMMOB Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu, en son önceki gün 5’i polis 8 yurttaşımızın ölümü, 1 askerimizin yaralanması; bugün (19 Ekim 2011) ise 26 askerimizin ölümü ve 22 askerimizin yaralanmasına neden olan terör eylemlerini kınamaktadır.

Makina Mühendisleri Odası örgütlülüğü, bütün saldırılarda yaşamlarını kaybeden ve yaralanan yurttaşlarımızın yakınlarının acılarını paylaşmakta, yaralılara acil şifalar dilemektedir.

Bütün patlama, terör eylemleri ve provokasyonlardan zarar gören yalnızca terör eylemlerinde yaşamını kaybedenler ve yaralananlar değil, ülkemizdeki genel toplumsal atmosferdir; bu topraklar üzerinde kardeşçe yaşama umudumuzdur, barıştır, demokrasidir.

Belirtmek isteriz ki, bu tür terör eylemleri, ülkemiz üzerinde oynanan karanlık oyunlara hizmet etmektedir. Türkiye emperyalizmin çok yönlü ve birçok ülkeyi kapsayan

stratejilerinin etki alanı altındadır. Bu durumun sorumlusu, bağımsız ve kişilikli dış politika geliştirmeyen bütün siyasal iktidarlara aittir.

Odamız, toplumda belirsizlik, korku ve ayrımcılık atmosferi oluşturan; siyasal temsil, yasama, yargı ve yürütme süreçlerinin üzerinde bir olguymuşçasına meşrulaştırılan kör terörün önünün, insanların temel yaşam haklarına saygı ve demokratikleşmeyle kesilebileceğine ve terörün böylece toplumsal olarak yalıtılabileceğine inanmaktadır.

Makina Mühendisleri Odası, ülkemizin gereksindiği barış ve demokrasi ortamının ancak emekten ve halktan yana, emperyalizmden bağımsız politikalarla aşılabileceğine inanmakta, bütün terör eylemlerini ve terörden medet umanları bir kez daha uyarmakta ve kınamaktadır.

Ali Ekber ÇAKAR

**TMMOB Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı**